

Прегледни рад

UDK 316.77:174]:070.11(497.6)

DOI br. 10.7251/SVR1205090R

ЕТИКА БХ НОВИНАРСТВА

Мр Дејана Радовановић-Шаренац

Радио-телевизија Републике Српске

Апстракт: У демократском друштву неопходно је постојање етичких норми извјештавања и само они медији који поштују те норме могу се назвати професионалним. У подијељеном друштву какво је босанско-херцеговачко често се заборавља да је правовремено и истинито информисање о свим важним питањима и проблемима основа за слободно формирање мишљење. Интересне политичке групе овладале су медијима и сви актери друштвене комуникације заборављају, потискују и игноришу основне етичке постулате што доказују бројни примјери анализирани у овом раду.

Кључне ријечи: новинарска професија, објективност, информисање, медији

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Појам етика се изводи из грчке ријечи *ethos* – обичај, навада, значај, ћуд. – наука о моралу. Има задатак „да нас не само упозна с тим шта је морал, које су његове основне компоненте, него и да заузме критичко становиште према постојећој моралној пракси; задатак етике није само у томе да укаже на сва различита гледања људи, него и да изврши вриједносну оцјену и да укаже на праве и истинске вриједности.¹

У новинарству етика значи питање о новинарски исправном и добром. „При томе су кључне и функције које се унутар неког друштва приписују масовним медијима. Новинарство у демократији има јавну задаћу. Оно треба прибавити и ширити информације о стварима од јавног интереса, о томе заузети став и критиковати како би се утицало на процес формирања мишљења.“² Тако новинари у демократији подлијежу малим правним ограничењима, која су само оквир за њихов рад.

¹ Клаић, Б. (1984) „Рјечник страних ријечи“, Загреб, Накладни завод Матице Хрватске, стр. 395 – 396.

² Kunczik, N., Zipfel, A. (2006). „Увод у знаност о медијима и комуникологији“, Загреб, Зграда Friedrich Ebert, стр. 104.

Објективна, сеобухватна и правовремена информација, то је оно што јавност очекује од новинара. Сходно начелима професије, обавеза новинара је да емитује неискривљену, субјективним ставовима неоптерећену и/или идеолошки обојену поруку. То може само „слободан новинар“.

„Етичко одлучивање у новинарству у основи се односи на начела дужности новинара према јавности. Слобода је услов етичког. Одговоран може бити само онај ко је слободан и због тога је битно да се етика одговорности односи на све учеснике (актере) комуникацијских процеса.“³

Демократско друштво подразумева постојање јасних етичких норми које се и поштују и примјењују, док су професионални медији они медији који почивају на стандардима професије и гдје се етички кодови примјењују. Са тог аспекта јасно је да су слободни медији нераскидиви дио демократског друштва у којем су грађани правовремено и истинито информисани о свим важним питањима и проблемима, и на основу тих сазнања да могу слободно да формирају своје мишљење. Ових основних претпоставки демократије и слободних медија нема у БиХ, гдје су држава и /или/ њени дијелови и интересне политичке групе, овладале медијима.

Таквој констелацији односа је допринијела пракса према којој сви актери друштвене комуникације заборављају, потискују и игноришу основне етичке постулате.

„Етика је у савременом друштву бачена у запећак, мерила вредности су одавно поремећена, тако да се данас и различите манипулације подводе под термин етика.“⁴

Сазнања да неетично новинарство не заслужује да носи то име, али и да сви актери друштва у постојећем систему своје понашање и дјеловање морају да подвргну процесу моралног резоновања у БиХ, још нема.

Медији морају да дијеле моралну одговорност за срзавање демократских вриједности у оној мјери у којој је јавност одустала од озбиљног садржаја у замјену за баналност. Али када медији нису одани демократском мандату да опслужују политички и економски систем који им је омогућио да постоје, они постају културно дисфункционални и систему ускраћују виталност.⁵

³ Воћкић – Авдагић, Ј. (2002). „Савремене комуникације не/сигурна игра свијета“, Сарајево, ФПН, стр. 39.

⁴ Миливојевић, Ц. (2004), Група аутора „Етика јавне ријечи у медијима и политици“, Београд, Центар за либерално-демократске студије, стр. 150.

⁵ Деј, Ј. А. (2008), „Етика у медијима“, Београд, Клуб Плус, стр. 105.

Ниво просте новинарске етике, која се базира на индивидуалним моралним критеријумима посленика јавне ријечи, међутим, није довољан да би се побољшао систем информисања.

У центру пажње етике информисања је обрада и селекција вијести и околности које се утицале на начин одабира информације, садржаја и облицима којима се презентује јавности. То су области дјеловања новинара, па етика дужности новинара (деонтологија) има централно мјесто у етици информисања.

ЕТИЧКИ КОДЕКСИ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Први трагови креирања својеврсних новинарских узуса присутни су са рађањем штампе у западној Европи, док се тек конституисањем новинарства као професије, половином 19. вијека, појављују професионална правила у Француској, гдје се 1881. године формирају прва професионална новинарска удружења и гдје се усваја закон који уважава права слободе штампе, али и раздваја одговорности издавача од одговорности новинара. Када штампа због индустријализације губи занатску активност (у Америци и Великој Британији), почиње се са формулисањем правила која ће заштити новинаре и новине од мијешања државе и судова. Тај задатак се остварује кроз израду професионалних кодекса које ће новинари слободном вољом прихватати и придржавати их се у свом дјеловању. Општи захтјеви који се истичу у први план и који удовољавају и савременим правилима понашања и дјеловања су:

- обезбјеђивање тачне, поштене и потпуне информације јавности и заштита од злоупотребе и искривљавања;
- заштита оних који се професионално баве информисањем од свих притисака или принуде који би их спријечили да јавности пружају информације дефинисане на овај начин или би их подстицали да раде против своје савјести;
- обезбиједити оптималан проток информација у друштву.⁶

Упоредо са јачањем свијести и потребе да се обликују и дефинишу нормативна правила понашања новинара, формирају се и еснафска удружења на међународном нивоу. У вријеме хладноратовске подјеле свијета и струковна удружења новинара дијелила су се по принципу припадности Истоку или Западу. Међународна организација новинара које је окупљала професионалце из источног блока основана је 1946. године у Прагу. Убрзо, као одговор, 1952. године формира се Међународна федерација новинара која окупља професионалце Запада са сједиштем у Бриселу гдје се и данас налази.

Оба удружења интензивно се баве питањима етике новинара.

⁶ Наводи преузети од Корни, Д. (1999), „Етика информисања“, Београд, Клио, стр. 19-20.

Чланови удружења и федерација новинара из земаља, које су 1971. године биле чланице Европске економске заједнице, 24. и 25. новембра, усвајају Декларацију о дужностима и правима новинара, која по мјесту усвајања – Минхену, бива прихваћена као Минхенска декларација. Брзо по усвајању, Минхенска декларација стиче ауторитет у професионалном свијету новинара и постаје темељни документ који третира питања новинарске етике. Важност Минхенске декларације огледа се у чињеници да, осим што прокламује дужности новинара према јавности, обухвата и права која новинарима омогућавају да удовоље задатим обавезама.

Минхенска декларација у својој преамбули дефинише да „права и дужности новинара проистичу из права јавности да буде информисана о догађајима и мишљењима. То практично значи да је „одговорност новинара према јавности преча од сваке друге одговорности, посебно оне према послодавцима и јавним властима.“⁷ У обављању новинарске професије ово је темељни принцип, како саморегулације, тако и могућности да се приликом професионалног рада посленици јавне ријечи могу одупријети сваком притиску државе, интересних група и финансијских моћника.

Минхенска декларација дефинише и право „на слободан приступ свим изворима информација, као и право да слободно истражују сва догађања од утицаја на јавни живот. Тајне које се тичу јавних или приватних послова (повезаних са јавним животом) могу се пред новинарима склонити само у изузетним случајевима и уз јасно назначен мотив.“⁸

У свом дјеловању новинар би требао да се руководи кодексом своје професије и сопственом савјешћу, поштујући три основна начела своје дужности:

- одбрану слободе информисања и независности новинара;
- трагање за истином;
- поштовање човјекове личности.

Наоко само може се устврдити да сваки новинар који се систематично придржава инструмената новинарске етике може бити слободан и своју дужност обављати часно и поштено. Шта је, међутим, са израженом најмером државе да ту информацију присвоји и обликује је по сопственом и укусу и интересу? Одговорност новинара према држави ријетко се спомиње у савременим европским кодексима, осим у формулацији нужних ограничења слободе

⁷ Војновић, Ђ. (2004), Група аутора „Етика јавне ријечи у медијима и политици“, Београд, Центар за либерално-демократске студије, стр. 175.

⁸ Минхенска декларација Лоример, Р. (1998), „Масовне комуникације“, Београд, Клио, превод Зорица Бабић, преузета од Корни, Д. (1999), „Етика информисања“, Београд, Клио, стр. 146.

изражавања дефинисаних у Универзалној декларацији о правима човјека УН и Европској конвенцији о људским правима.

„Етички кодекс новинара и осталих медијских професионалаца само је друго име за 'правила игре' која утврђује и која је спремна да поштује сама новинарска професија. Та правила имају смисла једино ако су произашла из ширег друштвеног контекста који карактерише прихватање одређеног система универзалних вриједности.“⁹ Темељно људско право сваког човјека је да посједује све информације од интереса за реализацију свих осталих загарантованих права и слобода и да се опире сваком покушају узурпације тих информација. Из тога јасно произлази да је смисао етичног, потпуно слободног новинарства, омогућавање тог права и удаљавање државе од мијешања у рад медија. То је за БиХ чвориште проблема, јер држава, односно њени ентитети, исказују жељу за власништвом и контролом над овдашњим медијима.

ПРИМЈЕРИ НОВИНАРСКЕ (НЕ)ОБЈЕКТИВНОСТИ У ПОДИЈЕЉЕНОМ БХ ДРУШТВУ

У БиХ, на жалост, важе неки други принципи и норме. Овдашњи новинари, што из незнања, што из интереса, али и из укоријењене побуде да заступају и бране ставове и мишљења „свог народа“, „свог руководства“, „свог националног интереса“, свакодневно крше правила професије, на својеврсни „устав новинара“, односно, принципе новинарске деонтологије сви су заборавили. Новинари овдашњем јавном мњењу не нуде поруке које омогућавају сваком појединцу да креира сопствено мишљење или став о одређеном друштвеном проблему, већ „готове производе“, односно информације обогаћене преовлађујућим идеолошким садржајем, са дефинисаном разликом између „нас“ и „њих“.

Илустративних примјера је на претек. Самопроглашење независности Косова, фебруара 2008. године на медијској сцени БиХ показало је јасне подјеле у ставовима и интерпретацијама. За новинаре и медије, чије сједиште је у Федерацији БиХ, самопроглашење косовске независности је „леgitимна демократска одлука већинског албанског становништва, као оправдан плод њихове вишедеценијске борбе против српске тираније“ (Дневник 2, ФТВ, 17. 02. 2008.).

Јавни сервис Босне и Херцеговине /БХТ1/, директно је преносио сједницу самопроглашене Скупштине Косова, што је изазвало бурне реакције међу становницима и политичарима у Републици Српској. „Десило се прворазредно безакоње, повреда међународног права чиме је најболнији удар задат српском народу“ (ТВД 2, РТРС, 17. 02. 2008.).

⁹ Никић, С. (2004): Група аутора „Етика јавне ријечи у медијима и политици“, Београд, Центар за либерално-демократске студије, стр. 11.

Широм Републике Српске наредних дана организовани су протести због самопроглашења косовске независности. Тих дана новинари сарајевских медија, *Дневног аваза*, *Ослобођења*, Федералне телевизије, извјештавали су о „хулиганским испадима уз фашистичке и националистичке пароле“, о „противустваним покушајима да се мобилишу масе за остваривање идеје о независности Републике Српске“, и слично.

Дневни лист из Сарајева, *Ослобођење*, у тексту новинара Г.К. објављеном 19.02.2008. године под насловом „Позивали на покољ и величали злочинце“ доноси: „И док су окупљени све то пратили неартикулисаним урлањем и скакањем, отварало се питање какав ли је тек остали дио становништва Републике Српске када су му студенти такви?“

С друге стране, медији са сједиштем у Републици Српској, *Глас Српске*, *Press*, *Фокус*, АТВ, БН, РТРС, извјештавали су о „достојанственим реакцијама грађана који су изразили очекивана патриотска осјећања“, са акцентом на околности у којима се налазе „јужна српска покрајина“ и „српски ентитет у БиХ“.

Новинари, без обзира из ког дијела БиХ, у наведеним случајевима, једнаки су због: кршења кодекса професије, необјективности, претјерано субјективних импресија, те пристрасне интерпретације.

Компаративна анализа медијског садржаја од 26. фебруара 2007. године, када је Међународни суд правде у Хагу објавио пресуду по тужби Босне и Херцеговине против Србије за агресију и геноцид, доноси идентичан резултат.

Наиме, РТРС, БН ТВ и Алтернативна телевизија из Бање Луке, пресуду Хашког трибунала интерпретирале су у корист Србије, док су ФТВ, ОБН и Хајат урадиле супротно. Насловнице водећих сарајевских новина, *Дневног аваза* и *Ослобођења*, објавиле су: „Велика Србија без казне“, „Побједа злочинаца“, „

Пресуда је планетарна превара“, „Република Српска = геноцидна творевина“.

Истовремено, *Глас Српске*, *Независне новине*, *Фокус* и *Press* објављују: „Побједа Србије“, „Тачка на лажи деведесетих“, „Очекивани исход фантомске тужбе“, „Скинут печат одговорности“.

Та подијељеност медија у БиХ нарочито је била изражена након хапшења некадашњег председника Републике Српске, Радована Караџића, и некадашњег команданта Главног штаба Војске Републике Српске, Ратка Младића, које Хашки трибунал терети за геноцид и злочине против човјечности почињене током рата у БиХ.

Медији у Републици Српској, након хапшења Радована Караџића, 21. јула 2008. године, извјестили су о „хапшењу некадашњег лидера босанских Срба“, или „бившег председника Републике Српске“, уз изјаве политичких првака „да се очекује правично суђење

за бившег предсједника РС“ и реакције грађана који су изражавали неслагање са хапшењем „једног од оснивача Српске“ и који у „политичко-судском монструму, оличеном кроз Хашки трибунал, не може очекивати правду за себе и српски народ“.

Сарајевски медији, с друге стране, емитују вијести о „хапшењу најтраженијег ратног злочинца“, „ухапшен крвник са Пала“, „злочинац крвавих руку коначно у Хагу“, са посебном интерпретацијом на одговорности Србије, која је „годинама знала гдје се скрива крволук са Пала, али га није жељела ухапсити“. У Сарајеву и другим градовима Федерације, након Караџићевог хапшења, завладала је права еуфорија, организоване су прославе и славља, а новинари су, иако без правоснажне пресуде, Караџића третирали као пресуђеног ратног злочинца.

Иста медијска слика и након хапшења некадашњег команданта ВРС Ратка Младића. За дио јавности у Босни и Херцеговини - херој, у другом дијелу - монструм и крвник.

Због незадовољства извјештавањем федералних медија о хапшењу Ратка Младића, становници Пала и Хан Пијеска нису дозволили новинарима Федералне телевизије и *Дневног аваза* да прате дешавања на протестним скуповима, ограничавајући тиме слободу информисања и несметан приступ информацијама.

Примјери необјективног информативног дјеловања, који су у БиХ свакодневица, указују на неспремност и слабост новинара да се повинују правилима професије, превазиђу дневнополитичке потребе и манипулације, издигну се изнад расприривања међунационалних и вјерских сукоба и престану сматрати то својом обавезом и патриотским задатком.

Иако је оружје на простору БиХ утихнуло прије више од 16 година, „језик мира“ у медијском простору још се и не назире, јер би требало уважити чињеницу да „језик мира значи појачану свест о убитачном дејству ратне реторике, стечену темељном анализом.“¹⁰

За поновно увођење термина рата у садашњи дискурс заслужни су медији.

Један од првих чланака који говоре о „новом рату у БиХ“ објављен је 17. октобра 2009. године у *Дневном авазу*. Коментатор овог листа Елвир Хуремовић пита: „Да ли ће бити новог рата?“ – „Премијер РС-а Милорад Додик наставља својом антидржавном реториком, стварајући предратну психозу својим појављивањем у јавности... због његове тотално примитивне реторике... најружнија ријеч на свијету – рат – све више и више се јавно користи.“

¹⁰ Бугарски, Р. (1995): „Језик од мира до рата“. Београд, Чигоја штампа, стр. 184.

Хуремовић поставља питање да ли постоје разлози за страх од новог рата, закључујући да је „једини начин да се уништи и подијели држава БиХ – рат“...“Сви који рачунају са таквом опцијом требају бити свјесни посљедица“, анализирајући стање о условима који су владали деведесетих и ситуацијом данас. Према мишљењу *Авазовог* новинара, главна разлика је „да Бошњаци заиста никад у историји нису били снажнији, нити политички и национално свјеснији“, завршавајући своју аргументацију скривеном пријетњом: „Да ли заиста има било кога, ко мисли да ће Бошњаци мирно стајати са стране, и дозволити некоме да уништи државу?“ *Аваз* је директно промовисао ратну психозу чији су новинари у својим текстовима користили фразе „исто као што је било 1992. само што гранате не падају“, „као у рату“ и слично (*Дневни аваз*, 6.10.2009).

Током 2010. године „рат“ као могућност развоја прилика у БиХ све више се користи. Дневни листови објављују текстове под насловима „Нема подјеле БиХ без новог рата“, „Нови рат између Сарајева и Бање Луке на виду“, „Рат није завршен“, „На рубу новог рата између Хрвата и Бошњака“, и слично. Уводничари дневних новина политичке прилике у земљи и потпуни изостанак консензуса о будућности БиХ, све чешће представљају као „увод у нови сукоб“.

Иступ предсједника СДП-а БиХ, Златка Лагумџије, који не искључује могућност „да се сецесија Републике Српске спријечи насиљем“, новинар *Независних новина* Драган Јеринић користи за критиковање Лагумџије, оптуживши га да је СДП „сачинио ратну стратегију“. Јеринић наводи да је о тим СДП-овим плановима сазнао од „особља те партије блиских Лагумџији“, а план изгледа овако: „Видиш, Федерална полиција има 600 возила само у Тузланском кантону. Само трећина би била довољна да Федерална полиција окупира Брчко и тако пресијече Републику Српску на два дијела. То би био крај, нема више Републике Српске“. У тексту Јеринић не наводи извор, и „СДП-ов план“ представља као аутентичан документ, уносећи међу јавност страх.

И Денис Куљиш, колумниста *Независних новина*, стратегију СДП-а представља као радикалне визије које, како каже, могу бити реализоване само радикалним методата – ратом, што најбоље потврђује како се ова партија односи према јавношћу.

Дневни аваз, након хапшења Јована Дивјака у Бечу, због потјернице из Србије, објављује текстове у којима те догађаје карактерише као „наставак претходног рата“. „Србија рачуна са тим да рат још није завршен. За Србију рат се даље води, преко Додика, Србија покушава да добије оно што у рату није успјела“. Ниједан медиј, након оваквих „бомбастичних“ наслова и текстова није понудио аргументацију или релевантне доказе да су безбједносне пријетње заиста постојале.

„Специјални рат“ између медија у БиХ, који су преузели етно-политичку реторику и говор мржње, распламсавао се на истим темама око којих су водеће политичке елите укрштале своје ставове: уставно уређење БиХ и дискусија о њеној будућности.

Медији у Републици Српској „држе“ јавни дискурс о дисо-луцији БиХ, насупротив дискурса федералних медија, који инсистирају на тезама о неопходности јачања државних институција и „изградњи нормалне, босанске државе без ентитета“.

„Мржња ће разбити Босну и Херцеговину“, текст из *Независних новина*, објављен 11. маја 2011. године у којем се коментарише говор Жељка Комшића, члана Председништва БиХ, поводом комеморације жртвама Другог свјетског рата – „...начин на који сарајевски политичари читају недавну ратну историју представља сигуран пут у дисо-луцију босанске државе“. Новинар Драган Јеринић у овом тексту прелази линију између говора мржње и позива на политичко насиље – „Када бих негдје на улици срео Жељка Комшића, опалио бих му шамар, преко уста, онај васпитни, што му учитељ није, изгледа, никада опалио па кад год слједећи пут буде хтио да прича о Србима и фашизму, да се за језик угризе“.

Главни уредник сарајевског дневника *Ослобођење* Вилдана Селимбеговић, након општих избора 2010. и пораза Фахрудина Радончића у трци за мјесто бошњачког члана Председништва, пише: „Бакир Изетбеговић је победио. Лидер ХДЗ-а Драган Човић и СНСД-а Милорад Додик током кампање нису крили да у бошњачком бирачком тијелу траже трећег савезника за распад државе, а ни Радончић пак није крио амбиције да буде управо он дјелитељ БиХ“ (*Ослобођење*, „Пораз бошњачке деснице“, 11.10. 2010).

„Власник Аваза и политичке партије – судећи по ставовима којима нас годинама засипа - најзаинтересиранији за су подјелу на бошњачки, српски и хрватски дио БиХ“ (*Ослобођење*, 22.11. 2011).

Сарајевски недељник *Дани*, током кризе у формирању Владе Федерације БиХ објављује: „Девастирани смо до краја. Велико је чак питање, оно што је тренутно немогуће, али што многи сматрају најгорим могућим сценаријем, да би назадак био и распад државе“ (*БХ Дани*, 17. 3. 2011).

ЗАКЉУЧАК

Тешкоћа да се етика новинарства дефинише и да се прије свега спроведе, мора се посматрати кроз сложеност друштвених односа, али и самих медија У тој расправи, новинарима и менаџерима у медијима неопходни су и грађани и политичари, односно сви главни актери комуникације. „Етика је теорија исправне и моралне праксе, оријентација исправног људског дјеловања у свакој конкретној и специфичној ситуацији и случају. Значење и важност етике позива

састоји се у томе што она увијек наново промишља и пропитује смисао нашег позива да одговорно водимо рачуна о посљедицама нашег професионалног и општег дјеловања, о његовој људској вриједности и хуманом ангажману“ (Н. Скелдар. 1998: 7). Ако се погледа учесталост кршења етичких принципа поставља се и питање да ли су сви видови етике информисања потпуно сагледани и схваћени од самих актера комуникације, па и од публике? Пред управом медија и новинарима стоји одговорност да преиспитају властите технике регрутације, обуке извјештавања, да успоставе циљеве за њихово побољшање и да прате резултате кроз суштинска питања о томе како су извјештавали, какве су изворе користили, јесу ли провјеравали добијене информације и какве ће реакције изазвати. Владајуће елите још увијек одређују тон вијести, утичу на њихову селекцију, преувеличавају „недостатке“ друге стране и покушавају да јавно мњење обликују према себи. У БиХ не постоји ни штампани ни електронски медиј који има неподијељену подршку и повјерење свих грађана на цијелој територији. Рејтинзи штампаних и електронских медија дијеле се по ентитетским линијама, и у правилу, су најгледанији и најчитанији они који унутар своје етничке групе афирмишу вриједности, традицију и карактеристике припадника тог народа, регрутујући национална осјећања, копајући дубоке и, за сада, непремостиве медијске ровове спрам других етничких група и нација. Саморегулација на нивоу штампаних медија у БиХ обитава на нивоу глагола „требати“ у декларативној сфери. Новинар који би требао да види и трећу страну новчића који се врти у ваздуху, у босанскохерцеговачком издању види само једну, јер су овдашњим посленицима јавне ријечи и „писмо и глава“ једнаки, зависи само из ког угла се посматрају и на које етничко тло падају. Идеолошка ангажованост, прикривање информација, превара, напад на приватност, плагијат, сукоб интереса, подмићивање – седам је смртних гријехова новинара који, међутим, у креирању колективне друштвене реалности и овдашње медијске стварности, представљају моћно оружје у рукама произвођача информација.

BH JOURNALISM ETHIC

Dejana Radovanović - Šarenac MA

Abstract: In a democratic society, the existence of ethical standards in reporting is essential. Only those media that respect these norms can be called a professional. In a divided society like. Bosnian-herzegovinian is often forgotten that timely and truthful information about major issues is the basis for the free formation of opinion. Political interest groups have gained control of the media, and all the actors of social communication forgot, repressed and ignored the basic principles of ethics, as evidenced by the examples analyzed in this paper.

Key words: *journalism, objectivity, information, media*

ЛИТЕРАТУРА

1. Бугарски, Р. (1995): *Језик од мира до рата*, Београд: Чигоја штампа
2. Деј, Л. А. (2008): *Етика у медијима: примери и контроверзе*, Београд: Чигоја штампа
3. Клаић, Б. (1984): *Рјечник страних рјечи*, Загреб: Накладни завод Матице Хрватске
4. Корни, Д. (1999): *Етика информисања*, Београд: Клио
5. Kunczik, N., Zipfel, A. (2006): *Увод у знаност о медијима и комуникологији*, Загреб: Завлада Friedrich Ebert
6. Лоример, Р. (1998): *Масовне комуникације*, Београд, Клио
7. Миливојевић, Ц. (2004): *Етика јавне ријечи у медијима и политици, група аутора*, Београд: Центар за либерално-демократске студије
8. Никић, С. (2004): *Етика јавне ријечи у медијима и политици, група аутора*, Београд: Центар за либерално-демократске студије
9. Радовановић- Шаренац, Д. (2012): *Говор мржње у политици и медијима постдејтонске БиХ и његов утицај на новинарску професију*, Магистарски рад, Филозофски факултет Пале
10. Воћкић-Авдагић, Ј. (2002): *Савремене комуникације – не/сигурна игра свијета*, Сарајево: Факултет политичких наука Универзитета у Сарајеву
11. Војновић, Ђ. (2004): *Етика јавне ријечи у медијима и политици, група аутора*, Београд: Центар за либерално-демократске студије

RESUME

Bosna/Hercegovina does not have any electronic or printed media that has the undivided support and trust of all its citizens throughout the entire country. Popularity of printed and electronic media is divided by the two ethnic entities, and in general, the most watched and read are those which, within their own ethnic groups, assert values, traditions and characteristics of those people; they solicit patriotic feelings, and build - for now - insurmountable media walls shutting out other ethnic groups and nationalities.

Self-regulation of the press in BH exists only as part of a statement as something that “should be done”.

Journalists who should see both sides of the coin that spins in the air, in the BH case see only one, because to those with editorial control of the media both “head” and “tail” are the same; the only difference is the angle from which we look and ethnic ground on which it falls.

Ideology, fraud, invasion of privacy, cover-up, plagiarism, conflict of interest, and bribery – these are the Seven Deadly Sins of journalism. They represent powerful weapons in the hands of the media moguls who create the collective social reality, bias and the positions taken by the local media.